

zpravodaj

časopis Skupiny ČEZ pro obyvatele regionu Jaderné elektrárny Dukovany | 1/2022

SPOLEČNĚ POMÁHÁME UKRAJINĚ

OBNOVITELNÉ ZDROJE

ROZHOVOR: JAROMÍR ŠOFR

Vážení a milí obyvatelé regionu Jaderné elektrárny Dukovany,

tři měsíce roku 2022 máme už téměř za sebou a s nimi snad, jak všichni věříme, také období obav a omezení proti šíření covid-19. Také pro elektrárnu to byly z pohledu provozu klíčové a velmi náročné měsíce, v jejichž průběhu jsme se museli vypořádat nejdříve s odstávkou druhého bloku a po jejím ukončení s odstávkou pro výměnu paliva na prvním bloku. I tato odstávka se už pomalu blíží ke svému konci a my před sebou máme téměř dva měsíce, kdy budeme vyrábět a dodávat čistou bezemisní energii ze všech čtyř dukovanských bloků.

I když jsme se už všichni těšili z nadcházejícího jara a dlouho očekávaného uvolnění opatření, celý svět ohromila zpráva o válečném konfliktu na Ukrajině. Do pomoci zasaženým oblastem se téměř okamžitě zapojili i zaměstnanci naší společnosti, vybrané finanční prostředky Nadace ČEZ zdvojnásobila a průběžně posílala organizacím přímo na Ukrajinu. Nadace také vyhlásila grant, určený pro neziskové organizace a obce, a to pro úhradu potřebných nákladů a zajištění ubytování ukrajinských uprchlíků v naší zemi.

Věříme a velmi bychom si všichni přáli, aby k ukončení konfliktu došlo co nejdříve. Bedlivě celou situaci sledujeme, v Jaderné elektrárně Dukovany i celé společnosti ČEZ přijímáme všechna potřebná opatření k zajištění bezpečnosti provozu a dodávek elektrické energie.

Podrobněji se o pomoci Ukrajině dočtete na dalších stránkách Zpravodaje, kde tradičně najdete i další aktuální informace k provozu elektrárny, k plánovaným akcím a informace z okolí.

S přáním bezpečí, klidu a míru

Roman Havlín
ředitel Jaderné elektrárny Dukovany

TITULNÍ STRANA: Foto Jan Sucharda

ZPRAVODAJ ELEKTRÁRNY DUKOVANY

Vydává ČEZ, a. s., Jaderná elektrárna Dukovany. Registrační číslo MK ČR E 11631.
Pro Jadernou elektrárnu Dukovany připravuje PhDr. Jan Sucharda – JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotovice. Telefon 568 860 168.

NAPIŠTE NÁM

zpravodajedu@cez.cz nebo jas@jas-hrotovice.com. Náklad 40 000 výtisků. ZDARMA.
Zpravodaj EDU v on-line podobě www.zpravodajedu.cz nebo www.aktivnizona.cz.

INFORMAČNÍ CENTRUM DUKOVANY

OTEVÍRACÍ DOBA denně 9–16 hodin, červenec–srpen 9–17 hodin.
Jaderná elektrárna Dukovany, Infocentrum, Dukovany 269, 675 50 Dukovany,
Tel.: 561 105 519, E-mail: infocentrum.edu@cez.cz
GPS souřadnice: Loc: 49°5'19.133"N, 16°8'42.854"E

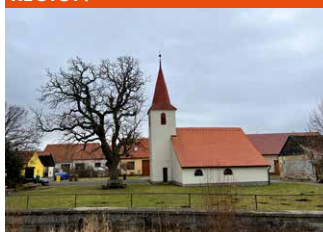

ZE ŽIVOTA ELEKTRÁRNY

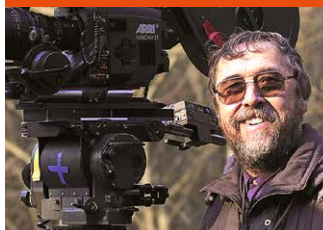
- 3** Aktuality
- 4** Pomoc Ukrajině
- 5** Obnovitelné zdroje a souvislosti
- 6** Žena na blokové dozorně
- 7** Jak najít nejlepší zaměstnance
- 8** Webinář WIN Czech

REGION

- 9** Obec Babice u Rosic

ROZHOVOR

- 10–11** Rozhovor: Jaromír Šofr
- 12–13** JE Dukovany – partner regionu

REGION

- 14–15** Region mix
- 16** 15 let Lodní dopravy na Dalešické přehradě

PRO VOLNOU CHVÍLI

- 17** Soutěžení pro dospělé Výtvarný koutek
- 18** Nabídka výrobků a služeb v regionu
- 19** Soutěžení pro školáky

Odstávka 2. výrobního bloku

V Jaderné elektrárně Dukovany 8. února energetici ukončili odstávku 2. bloku. Během ní vyměnili více než čtvrtinu paliva a zkontrolovali a modernizovali řadu zařízení.

V pořadí už 35. odstávku 2. výrobního bloku pro výměnu paliva energetici zahájili v polovině listopadu loňského roku. V jejím průběhu vyměnili 90 palivových kazet, provedli rozsáhlé revizní a servisní práce na zařízení primárního i sekundárního okruhu a plánovanou modernizaci systémů. Práce zároveň provázela rozsáhlá ochranná opatření proti koronaviru.

„Tato odstávka byla mimořádně náročná. Zvládli jsme ji za 81 dnů, ale ještě několik dalších dní byla prováděna řada kontrol a testů, spojených s postupným zvyšováním výkonu,“ uvedl ředitel Jaderné elektrárny Dukovany Roman Havlín.

V průběhu odstávky technici spolu s výměnou paliva zkontrolovali tlakovou nádobu reaktoru a zvládli i čištění jednoho z parogenerátorů. V sekundární části se energetici zaměřili na výměnu komponent obou parních turbosoustrojí a modernizaci rychločinných armatur. Štěpnou reakci obnovili operátoři v neděli 6. února.

„Odstávky samozřejmě koordinujeme i mezi elektrárnami. Už koncem příštího týdne počítáme se zahájením výměny paliva v prvním dukovanském bloku a následovat bude v dubnu temelínská jednička. Současně nic nesmíme zbytečně uspěchat, přednost má vždy bezpečnost a spolehlivý provoz,“ vysvětlil člen představenstva a ředitel divize jaderná energetika Skupiny ČEZ Bohdan Zronek.

Čistou bezemisní energii začal blok opět dodávat v pondělí 7. února ve 22:18 po připojení prvního turbosoustrojí do přenosové sítě.

Druhé připojili energetici o necelých jedenáct hodin později. Plného výkonu blok dosáhl v neděli 13. února.

TEXT Jiří Bezděk

FOTO Jan Sucharda

Výměna paliva v 1. bloku

V pátek 18. února odpojili technici první výrobní blok od přenosové sítě. Zahájili tak odstávku, při které vymění čtvrtinu paliva a v plánu je i řada dalších prací. Výkon bloku začali operátoři snižovat v půl sedmé ráno. Úplně přestal blok bezemisní energii dodávat po odpojení obou turbosoustrojí od přenosové sítě v 11:14. Z jaderných bloků tak zůstávají v provozu tři ze čtyř dukovanských bloků a oba temelínské bloky.

Pro první výrobní blok, který bezemisně energii vyrábí od roku 1985, se jedná v pořadí o 36. odstávku pro výměnu paliva. Energetici v průběhu následujících necelých dvou měsíců do reaktoru zavezou 90 čerstvých palivových kazet a provedou kontroly a údržbu stovek zařízení a komponent. V rámci odstávky dochází oproti běžnému provozu až ke dvojnásobnému zvýšení počtu pracovníků. Denně jich tak do elektrárny vstoupí až tři tisíce.

Časově i technicky nejnáročnější práce budou energetici provádět na jedné z šesti cirkulačních smyček primárního okruhu, při kterých demontují a po detailní revizi opět zkompletují hlavní cirkulační čerpadlo, a dále zkontrolují teplosměnné plochy parogenerátoru. Z nejvýznamnějších technických a modernizačních investičních akcí čeká energetiky repase rychločinných armatur a výměna těles impulsních pojišťovacích ventilů, které jsou součástí bezpečnostních systémů výrobní technologie.

„První tři měsíce letošního roku jsou pro Dukovany klíčové a hodně náročné, potom se hlavní práce na odstávkách přesunou na jih Čech, kde čeká výměna paliva první temelínský blok,“ vysvětluje člen představenstva a ředitel divize jaderná energetika ČEZ Bohdan Zronek.

Odstávka prvního výrobního bloku elektrárny Dukovany by měla skončit v první polovině dubna. ČEZ nicméně termíny průběžně upřesňuje v návaznosti na výsledky kontrol a testů.

TEXT Jiří Bezděk

Pomoc dukovanských hasičů v okolí elektrárny

Pomoc při dopravních nehodách, požárech, záchraně lidských životů nebo poskytování technické pomoci, to byly nejčastější zásahy podnikových hasičů Jaderné elektrárny Dukovany v okolí elektrárny v uplynulém roce. Jejich počet poprvé překročil hodnotu padesát. Jednotka se vedle zásahů v elektrárně specializuje na vyprošťování osob při dopravních nehodách, záchranu osob ve výškách i hloubkách, na likvidaci chemických látek nebo poskytování první zdravotnické pomoci. Díky poloze elektrárny byli v loňském roce hasiči z Dukovan vysláni k 51 zásahům na území kraje Jihomoravského i kraje Vysočina, nejčastěji vyjížděli k dopravním nehodám.

„Mnohdy jsme na místě jako první a je třeba se velmi rychle orientovat na místě nehody a stanovit priority vyproštění a záchran. Asi jeden z nejtěžších zásahů byla srpnová záchrana dítěte ze skály na dětském táboře v obci Tavíkovice, která měla šťastný konec. Na místě tehdy poprvé zasahovala i naše lezecká skupina, kterou jsme zřídili,“ hodnotí náročnost zásahů Tomáš Richter, velitel jednotky HZSp Jaderné elektrárny Dukovany.

TEXT Jiří Bezděk

Pomoc Ukrajině

NA UKRAJINU MÍŘÍ POMOC Z CELÉHO SVĚTA, TAKÉ OD NADACE ČEZ A ZAMĚSTNANCŮ ČEZ. TI KE 4. BŘEZNU VYBRALI ČTYŘI MILIONY KORUN, NADACE ČEZ ČÁSTKU ZDVOJNÁSOBILA A POSLALA ORGANIZACÍM PŘÍMO NA UKRAJINU. DALŠÍCH PĚT MILIONŮ VYČLENILA NA POMOC UPRCHLÍKŮM V ČESKÉ REPUBLICCE.

■ Krizový grant Ukrajina

V důsledku války na Ukrajině zamíří do České republiky v příštích dnech a týdnech tisíce uprchlíků, zejména ženy s dětmi a senioři.

České obce a města i jednotlivé neziskové organizace se proto připravují na jejich příchod. Nadace ČEZ jim chce ulehčit prostřednictvím Krizového grantu Ukrajina.

Tělovýchovné jednoty, dobrovolní hasiči, sokolské organizace, nebo i obce a další organizace, mohou v administrativně zjednodušeném procesu získat až 50 tisíc korun na zajištění ubytovacích kapacit, úhradu provozních nákladů nebo nákup potřebných věcí (potraviny, léky, hygienické potřeby, ošacení apod.).

„Chceme pomoci i lidem, kteří hledají útočiště před válkou právě v České republice. Opustit domov a vydat se do úplně cizí země, vyžaduje obrovskou odvahu, zvláště pokud přicháte s malými dětmi nebo se starými rodiči. Chceme, aby se tu cítili vítáni, proto poskytujeme finanční podporu organizacím, které tu jejich pobyt zajišťují. Zároveň tím chceme podpořit obce v rozhodování, zda se do této formy pomoci pouštět,“ řekla ředitelka Nadace ČEZ Michaela Ziková.

Díky zrychlenému systému schvalování dostanou peníze na účet během několika málo dní, tak aby pomoc byla co nejefektivnější. Krizový grant poběží do 2. května a je v něm připraveno celkem pět milionů korun.

■ Zaměstnanecká sbírka

Nadace ČEZ také od pátku 25. února organizovala zaměstnaneckou sbírku. Již během prvních dnů poslali zaměstnanci ČEZ na speciální účet čtyři miliony korun. Nadace ČEZ částku zdvojnásobila a průběžně peníze odesílala humanitárním organizacím působícím přímo na Ukrajině tak, aby byly na potřebných místech včas. Sběrka byla ukončena v polovině března. Konečnou výši vybraných financí je možné najít na webových stránkách Zpravodaje JE Dukovany www.aktivnizona.cz.

TEXT Jana Štefánková

Krizová pomoc – Ukrajina

pomoc neziskovým organizacím a obcím postarat se o uprchlíky z Ukrajiny

Příjem žádostí

Oprávnění žadatelé

Maximální výše příspěvku

1. března – 2. května 2022

tělovýchovné jednoty, dobrovolní hasiči, sokolské organizace, další neziskové organizace a obce

50 000 Kč

Zjednodušený proces administrativy a zrychlený systém schvalování – více na www.nadacecez.cz

Obnovitelné zdroje a souvislosti

V dnešní době stále častěji slyšíme v souvislosti s energetikou a její budoucností pojem obnovitelné zdroje (OZE). Právě proto by bylo dobré podívat se na OZE fakticky a brát je jako jednu z možností, která při správné aplikaci a míře použití může mít pozitivní, ba dokonce klíčový efekt ve snížení energetické závislosti, zvýšení energetické soběstačnosti, a potenciálně i snížení cen elektřiny.

■ Co tedy vlastně představuje pojem obnovitelné zdroje?

V prvé řadě si definujeme pojem zdroje neobnovitelné, kam řadíme fosilní paliva vzniklá přeměnou na nerostné suroviny (uhlí, zemní plyn, ropné produkty) a palivo jaderné. Jedná se tedy z podstaty o zdroje přítomné v omezeném množství. Obnovitelné zdroje pak definujeme jako přírodní zdroje, které jsou schopné se při postupné spotřebě po čase obnovovat, a to buď samy o sobě či s přispěním lidského faktoru. Typickými obnovitelnými zdroji jsou energie slunečního záření, kinetická energie větru (vzduchu) a vody, geotermální energie, tepelná energie půdy apod.

■ V ČR hlavně vítr a slunce

V případě ČR jsou, z hlediska potenciálního rozvoje a současných technologií, nejzajímavějšími zdroji zdroje solární a větrné. Zároveň je třeba jedním dechem dodat, že v podmínkách České republiky se pravděpodobně nikdy nebude jednat o zdroj primární (na rozdíl od zemí s příhodnějšími geografickými podmínkami). Obnovitelné zdroje však mají potenciál být nejen vhodným doplňkem, ale stát se i klíčovou součástí energetické budoucnosti ČR. Jaderné elektrárny zůstanou stěžejním zdrojem

elektrické energie a budou doplňovány právě zdroji obnovitelnými a ve střednědobém horizontu také zdroji fosilními. Otázkou bude poměr jednotlivých složek v energetickém mixu a jejich efektivní využití.

Právě efektivní využití OZE je velmi aktuální otázkou. Zprávy o nutném odstavení elektráren nejsou zcela výjimečné a spolu s fundamentální kolísavostí výroby OZE přispívají k obavám ze zvýšených nároků na přenosovou a distribuční síť nebo z případného nedostatku elektřiny v období nízké slunečnosti či větrnosti.

Prvním krokem k efektivnímu využívání OZE může být důraz na vhodnou **kombinaci FVE a VTE** (fotovoltaické a větrné elektrárny) plynoucí z jejich komplementárnosti. Laicky řečeno v létě hodně svítí a méně fouká, a naopak, v menším měřítku pak přes den svítí a přes noc více fouká. Synergie vyplývající z chytré kombinace FVE a VTE může vést i k větší efektivitě směrem k distribuční síti, kdy kupříkladu rezervovaný výkon kombinované solární a větrné farmy může být nižší než prostý součet maximálních výkonů obou zdrojů, které by byly rezervovány při individuálním využití.

■ Zelený vodík

Druhým, podstatně větším a důležitějším

krokem, bude realizace koncepcí „**Power-to-X**“. Ta obecně představuje řadu způsobů přeměny elektřiny, skladování energie a rekonverze, které využívají přebytečnou elektrickou energii, obvykle v obdobích, kdy dochází k její nadvýrobě. Jinými slovy produkovaná elektrická energie nepůjde do sítě, ale bude využita k produkci či skladování. Produktem může být primárně tzv. zelený vodík (o vodíku třeba přistě), který bude určen ke spotřebě (např. palivo pro stroje či vozidla) nebo bude sloužit jako médium pro přenos či uchování energie, ale například i jako složka přidávána do zemního plynu. OZE mohou v případě nadvýroby kromě elektrolýzy vodíku produkovat například i čpavek, metan, syntetická paliva či ukládat elektřinu do baterií či jiných úložišť energie. Vyrobená elektrická energie tak nemusí přijít nazmar, bude z ní vyroben produkt, který bude přímo spotřebován, nebo později přeměněn zpět na elektrickou energii. Tento koncept pomůže řešit i sezónnost OZE v sítích s jejich vysokým podílem, jakmile je alternativní produkt koncepcí Power-to-X vyroben a uskladněn, k jeho dalšímu použití může dojít za pár hodin, ale klidně i za několik měsíců.

■ Obnovitelné zdroje nejsou všespásné, jsou však zajímavé a mají potenciál

Potenciál OZE je tak třeba vidět v širších souvislostech. Nejde tedy, obrazně řečeno, „jen“ o výměnu kouřících komínů elektráren spalujících fosilní paliva za stožáry větrných elektráren a konstrukce solárních panelů, nýbrž o klíčový prvek v postupných strukturálních změnách v dopravě, průmyslu, zemědělství a samozřejmě samotné energetice, na jejichž konci při promyšleném postupu může ČR vzejít jako země energeticky soběstačtější a méně závislá.

FVE u JE Dukovany

VTE u Věžnice

TEXT Adam Svoboda

FOTO Jan Sucharda a archiv ČEZ

Reaktor v Dukovanech bude poprvé v historii řídit žena

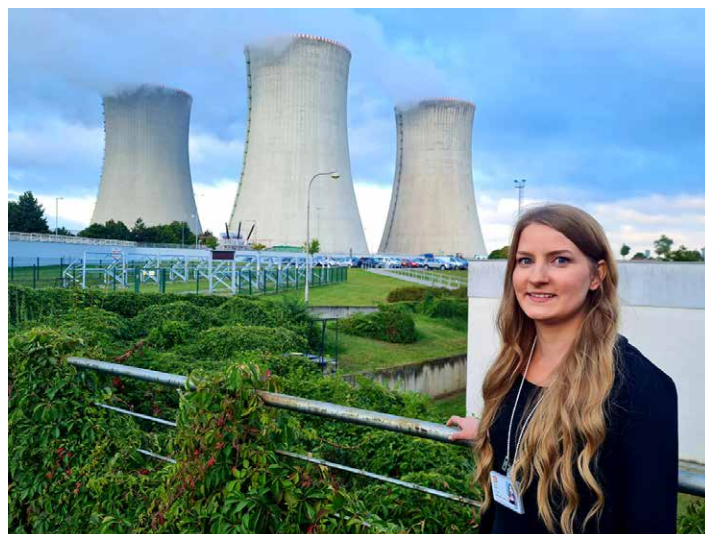
Jadernou elektrárnu Dukovany už 36 let bezpečně a spolehlivě řídí 102 operátorů blokových dozoren čtyř dukovanských bloků. Za méně než dva roky do doposud ryze mužského kolektivu nastoupí první žena, Zuzana Fraňová, která se právě připravuje na práci operátorky blokové dozory jaderné elektrárny. Poprvé v historii tak místo operátora sekundárního a časem možná i primárního okruhu zastane žena. Rozšiřuje se tak počet odborných profesí, které v elektrárně Dukovany zastávají právě ženy, kterých v elektrárně aktuálně pracuje 134. Počet žen, zaměstnaných přímo v Jaderné elektrárně Dukovany, roste už několik let po sobě a ženy zde zastávají stále více technických pozic. „Je to vidět i na zájmu studentek, které se stále častěji zajímají o práci v elektrárně. Stále početnější zastoupení mají také v rámci vzdělávacích programů, jako jsou Jaderné maturity nebo Letní univerzity, které ČEZ pro studenty středních a vysokých škol pravidelně pořádá,“ vysvětluje Kateřina Bohuslavová, ředitelka Útvaru ESG Skupiny ČEZ

Zuzana Fraňová vystudovala Vysoké učení technické v Brně, kde také už šest let žije. První tři týdny strávila přímo v elektrárně a aktuálně nastoupila na dvouleté studium ve výcvikovém středisku v Brně. To je pro budoucí operátorky i operátory povinné a musí být zakončeno mimo jiné státní zkouškou. Jaderná elektrárna pro ni byla, podle jejích slov, jasnou volbou.

„Už od střední školy mě bavila fyzika a technické předměty. A asi neexistuje lepší místo, kde se tyto obory spojují, než jaderná elektrárna,“ vysvětluje budoucí operátorka.

Vedle jaderných fyziků, stavebních inženýrů, elektrikářů nebo laborantek a chemiček, dochází v obou českých jaderných elektrárnách k dalšímu zvyšování počtu žen u většiny odborných profesí.

„Ženy do jádra zkrátka patří a vidíme, jak jejich počet roste. A jsem si jistý, že stejně tomu bude i v případě operátorských

pozic v Dukovanech i Temelíně,“ doplňuje člen představenstva a ředitel divize jaderná energetika společnosti ČEZ Bohdan Zronek. Silici zastoupení žen v jaderné energetice, dokazuje také existence organizace WIN (Ženy v jádře), které sdružuje ženy z výzkumných ústavů, vědy, zdravotnictví, školství nebo právě z energetiky. Sdružení pořádá odborné exkurze, webináře i vzdělávací semináře pro veřejnost. Členky také prohlubují vlastní znalosti a zkušenosti v různých jaderných oblastech (www.winczech.cz). V samotných jaderných elektrárnách pro ně neexistují žádná omezení se zdravotní výjimkou vstupu těhotných a kojících žen do míst, kde by mohly být v potenciálním kontaktu s ionizujícím zářením.

TEXT Jiří Bezděk

FOTO archiv ČEZ a Jan Sucharda

Bloková dozorna Jaderné elektrárny Dukovany

Jak najít ty nejlepší zaměstnance pro jadernou elektrárnu?

Jaderná elektrárna Dukovany je významným zaměstnavatelem v našem regionu. Dává práci více než tisícovce zaměstnanců Skupiny ČEZ a dalším stovkám z dodavatelských firem. Najít ale ty nejlepší pracovníky je trochu fuška.

Rozhovor s Lindou Navrátilovou, náborářkou Jaderné elektrárny Dukovany.

■ Jaké zaměstnance do jaderné elektrárny hledáte?

Jaderná elektrárna je místo plné odborníků snad všech technických a přírodovědných oborů, na které si vzpomenete. Od strojařiny a elektro přes fyziku, chemii, ekologii až po IT obory. Společnou vlastností všech zaměstnanců je ale jistá dávka stability, odpovědnosti a naprostý respekt k pravidlům. Proto i jedním ze specifických požadavků na budoucí zaměstnance jsou vstupní psychologické testy. Ty nejsou u ostatních zaměstnavatelů vždy běžné.

■ Kde se hledají budoucí zaměstnanci jaderky?

Možná se budete divit, ale intenzivní nábor budoucích zaměstnanců začíná už na středních školách. Spolupracujeme se sedmnácti středními školami v regionu. Pro žáky pořádáme spoustu aktivit a snažíme se mladé techniky k jaderné energetice přitáhnout. Mezi nejoblíbenější akce patří třeba třídní stáž Jaderná maturita nebo přednášky šéfký jaderné bezpečnosti paní Dany Drábové.

■ A funguje to?

Ano, je to jeden z neefektivnějších způsobů náboru. Zkušenost a osobní zážitek jsou tou nejlepší motivací! Ať už pro volbu vysoké školy nebo budoucího zaměstnání. Pokud se některý z žáků pro jadernou energetiku nadchne, přichází pak jako zájemce o práci, který ví „do čeho jde“. Žáci, kteří pokračují na vysoké škole se často vracejí a využívají nabídky praxí pro vysokoškoláky, např. prázdninovou 2týdenní stáž Letní univerzita.

■ Co je tím největším „tahákem“ pro práci v jaderce?

Jaderná elektrárna nabízí technologie, se kterými se nikde jinde nesetkáte. Pro techniky je to velké lákadlo. A tím dalším důvodem je stabilita oboru a práce, která má smysl. Protože elektřinu potřebujeme všichni a všude. Konkrétním „tahákem“ je například pro vysokoškoláky stipendium, které nabízí 6 - 10 tisíc měsíčně a jistotu budoucího uplatnění. Když se student nebo studentka technické univerzity rozhodne pro budoucí spolupráci s elektrárnou, nastupuje po ukončení školy jako operátor sekundárního okruhu a řídí elektrárnu.

■ Co bys doporučila studentům nebo zájemcům o práci v elektrárně?

Nejlepší je mrknout se na naše webové stránky www.kdejinde.cz, kde je bohatá nabídka aktivit pro studenty a zároveň přehled volných pracovních míst.

■ A co ty? Jaká byla tvoje cesta do jaderné elektrárny?

Moje cesta byla hodně netradiční. Jsem vystudovaný pedagog a kdyby mi někdo na vysoké škole řekl, že budu jednou pracovat v jaderné elektrárně, myslela bych si, že se zbláznil ☺. Ale právě v Dukovanech se spojilo vše, co mě baví – práce se studenty a organizace různých akcí. A navíc, pracovní atmosféra v jaderce je opravdu velmi příjemná. Kde jinde se vám podaří pracovat v partě lidí, kteří ví, že jejich práce má smysl a jsou na ni hrdí?

PTAL SE Jan Sucharda

NATOČ
POKUS
A VYHRAJ

VÍM PROČ
proslavil fyziku

Oblíbená soutěž „Vím proč“ startuje: Natoč na mobil pokus a vyhraj 10 000 pro sebe a 200 000 pro svou školu.

Že se s fyzikou dá zažít spousta legrace, ukazuje už osmým rokem celostátní soutěž pro žáky základních a středních škol „Vím proč“. Úkolem dětí je natočit krátké video, ve kterém prostřednictvím pokusu vysvětlí nějaký fyzikální jev nebo zákon. Cílem je ukázat, že fyzika nejsou jen nudné vzorečky, ale že se s ní dá pomocí těch nejobyčejnějších předmětů zábavně experimentovat. Vítězové se mohou těšit na pěkné ceny hned v několika kategoriích!

www.vimproc.cz

Ženy v jádře uspořádaly další webinář

Ženy v jádře uspořádaly letošní první webinář, který navazoval na předchozí úspěšná edukativní on-line setkání. Radioterapeutka z FN Motol Alžběta Nýdlová předávala zkušenosti s prevencí a léčbou karcinomu prsu.

První letošní webinář, který zorganizovaly WINKy, tedy sdružení žen, pracujících v jaderných oblastech, proběhl ve středeční podvečer 19. ledna. Navázal na řadu předchozích webinářů, které začaly jaderné ženy organizovat v on-line prostředí z důvodu koronavirových opatření. Tentokrát přizvaly MUDr. Alžbětu Nýdlovou, radioterapeutku z Fakultní nemocnice Motol, která přednášela na téma prevence a léčby karcinomu prsu.

Doktorka Nýdlová popsala zajímavou a srozumitelnou řečí, jak je ionizující záření využíváno k těmto lékařským účelům. Zajímavostí byla informace, že karcinomem prsu může onemocnět také muž. Takový výskyt je ale velmi vzácný, pouze 1 % ze všech zachycených případů. Zato u žen je toto onemocnění diagnostikováno v 7 tisících případech ročně, přitom nejčastěji u žen ve věkové kategorii nad 60 let.

Proč k tomuto onemocnění dochází?

Pravděpodobně je to kombinace více faktorů, jako jsou věk, pohlaví, rodinná anamnéza, genové zatížení či životní styl. Optimistické však je, že díky včasnému zachytu této nemoci je velká šance na vyléčení, a to až v 90 % případů. „Velká škoda je, že screening, neboli vyšetření prsu mamografem, někdy i s navazujícím potřebným ultrazvukovým vyšetřením, stále využívá pouze 60 % žen,“ říká MUDr. Alžběta Nýdlová. Dále dodává: „Vyšetření je hrazeno ze zdravotního pojištění, je bezbolestné a rychlé. Zatížení na organismus je minimální a neohrožuje zdraví vyšetřované osoby.“ Důležitou prevencí je také samovyšetření prsu, které by měla provádět každá žena od svých 20 let, a to 1x měsíčně ideálně vždy ve stejný den v měsíci, nejlépe 1. den po skončení menstruace.

Samovyšetřením nebo vyšetřením prsu pomocí přístrojů se může podchytit nález v časném stádiu onemocnění, a tak je velká šance na jeho vyléčení. To probíhá v první řadě odběrem vzorku tkáně k následnému vyšetření, pak lékaři nastaví další postup léčby. Tou základní je léčba chirurgická, tedy odstranění nádoru, následovaná zajišťovací léčbou dle histologického typu nádoru. Uplatňuje se jak léčba ionizujícím zářením, hormonální léčba, tak chemoterapie či léčba biologická. Léčba ionizujícím zářením následuje do 4–6 měsíců po operaci, dochází k ozařování prsu a případně i oblasti lymfatických uzlin, podle rozsahu onemocnění. Takzvaná radioterapie probíhá na lineárním urychlovači, což je přístroj, využívající fotonové záření. Je nastaven podrobný plán ozařování, které trvá čtyři až sedm týdnů, přitom jedna tzv. „frakce“ trvá 10–15 minut. Není bolestivá, provádí se v hlubokém nádechu, kdy dochází k oddálení zdravých orgánů od ozařovaného pole tak, aby byly co nejméně zasaženy. Nežádoucím akutním účinkem radioterapie bývá nejčastěji zarudnutí kůže.

Na závěr semináře zmínila MUDr. Nýdlová důležité odkazy na webové stránky **www.mamo.cz**

a **www.linkos.cz** (česká onkologická společnost), kde je možné si podrobně přečíst informace o této problematice a také se podívat na instruktážní video k samovyšetření prsu.

Závěrečné slovo patřilo předsedkyni sdružení WIN Larise Dubské. „Jsem ráda, že se nám daří díky ženám specialistkám naplňovat poslání našeho sdružení, tedy šířit mezi veřejnost praktické a užitečné informace z jejich každodenní profesní praxe. Jen tak je možné odstraňovat bariéry a mýty, pramenící právě z nevědomosti.“

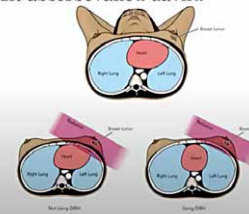
TEXT Jana Štefánková

FOTO Z WEBINÁŘE

Záznam webináře je možné zhlédnout na www.winczech.cz

MODERNÍ TECHNIKY V OZAŘOVÁNÍ PRSU

- Technika v DIBH (deep inspiration breath hold) radioterapie v řízeném hlubokém nádechu
- Cílem oddálit zdravé tkáně a tím snížit absorbovanou dávku

Woman in Nuclear (WIN) – Ženy pracující v jaderných oborech.

Sdružuje především ženy, působící v oborech jaderné energetiky, ve výzkumu, školství a všude tam, kde se k mírovým účelům využívá ionizující záření a radionuklidy.

Sdružení je součástí mezinárodní organizace WIN Global, v jejímž rámci pracují národní skupiny ve více než 130 zemích světa, které sdružují desetitisíce odborníků z průmyslu, výzkumu, lékařství, školství a jiných odvětví.

WIN Česká republika je jednou ze sekcí profesní organizace Česká nukleární společnost. Sdružení vzniklo v roce 2000, v současné době má 90 členek. Pro případné zájemce o členství je přihláška i další informace na **www.winczech.cz**.

Jak se žije sousedům: Babice u Rosic

Od Jaderné elektrárny Dukovany se v téměř stejné vzdálenosti nacházejí dvojce Babice. Jedny na Třebíčsku a ty druhé jsou Babice u Rosic. Právě tam jsme se tentokrát vydali za starostou Vladimírem Blažejovským.

První zmínky o osadě pocházejí z 12. století a tehdy až do těchto míst zasahovala vinařská oblast Kounicka. Proto najdeme v erbu vinařský nůž na roubování révy. Babice se však také nachází v rosicko-oslavanské pánvi, která byla bohatá na černé uhlí. „Na našem katastru máme významný důl Ferdinand, kde se těžilo uhlí do padesátých let minulého století a potom se používal jako větrací šachta,“ vypráví starosta a dodává, že u dolu se nachází halda, která je dnes zarostlá a dá se na ni vystoupat a pokochat se pohledem

do širokého okolí. Tehdejší těžební podniky a na ně navazující provozy zaměstnávaly spousty lidí i z Babic. Těžba se postupně utlumovala a lidé přecházeli pracovat do firem, které vznikly z obslužných provozů.

■ Klidné bydlení na vesnici kousek od Brna

Díky dobře připravenému územnímu plánu se za poslední roky Babice rozrůstají o nové rodinné domy. Bydlí zde přes 750 obyvatel. Široko daleko nenajdete větší kulturní dům než ten v Babicích. Sídli zde obecní úřad, je tu hospoda, knihovna a velký sál pro tři sta lidí, malý sál i „peklo“. Kulturní dům prošel rozsáhlou rekonstrukcí a slouží jako komunitní centrum.

Z padesátých let pochází budova školy. Původně zde měli malotřídku, která fungovala třicet let. Zachoval se provoz mateřské školy a s nárůstem mladých rodin se její kapacita zdvojnásobila. Nedaleko školky se nachází fotbalové hřiště se zázemím. Fotbal mají místní rádi, každé dva týdny se na zápasech schází kolem sto padesáti lidí.

Co mohou některé obce Babi-

cím opravdu závidět, je dopravní obslužnost. „V rámci IDS nám ve špičce jezdí autobus každých patnáct minut, máme skvělou dostupnost na Brno, a to jak za prací, tak za lékaři i nákupem. Kdo potřebuje, tak si nakoupí u nás v obchodě, ten jsme měli vždy,“ popisuje Vladimír Blažejovský.

■ Fotbalisté a spolek Babičáci se starají o to, aby v Babicích nebyla nuda

K aktivním spolkům patří Sokol, zvláště fotbalový oddíl. Má pronajatou místní hospodu, kde provozují klub. Komerční provoz se nevyplatil, ale přijít o takové místo pro setkávání Babičtí nechtěli, takže si ji fotbalisté vzali pod svá křídla. Z party lidí, která chtěla pořádat společenské akce, vzniklo uskupení Babičáci. Za nimi stojí podzimní Gulášfest, který má už desetiletou tradici a navazuje na původní hornické slavnosti. Jeho součástí jsou i pivní slavnosti, soutěž o nejlepší guláš a společenská zábava. Další významnou událostí, na kterou se všichni těší, je Retrozábava. „Sál bývá narvaný k prasknutí. Organizátoři ji celý rok připravují, nechybí retro tombola,“ dodává starosta. V červnu se slaví pouť na sv. Antonína, kterému je zasvěcena kaple.

■ Úzkokolejná železnice je tahák nejen pro turisty

Přes Babice vede úzkokolejná železnice, kterou provozuje Muzeum průmyslových železnic ve Zbýšově. Celá dvoukilometrová trasa se táhne přes babický katastr, jezdí se po ní ze Zastávky do Zbýšova. Vlak zastavuje u dolu Ferdinand, vede tam slepá kolej, další za-

stavení je v Babicích a pak ve Zbýšově v areálu Muzea průmyslových železnic. Od června do září se po úzkokolejce můžete svézt každý víkend. „Existuje plán na rekonstrukci vlakového nádraží v Zastávce v souvislosti s elektrifikací tratě. Poslední perón by měl patřit úzkokolejce,“ prozrazuje starosta. Babice jsou společně se Zastávkou a Zbýšovem zakladateli spolku Regionální úzkokolejná železnice, uvědomují si turistický potenciál a také odkaz z dob, kdy se zde těžilo uhlí. Za zmínku stojí místní kříže, které navštěvují turisté a hlavně sběratelé kešek. Nejvýznamnější je napoleonský kříž, připomínající pobyt napoleonských vojáků, a pak kříže, které jsou na všech cestách vedoucích z obce.

■ Obnovují polní cesty a biokoridory

Babice se zaměřují na obnovu biokoridorů a polních cest. Před pěti lety začali s obnovou cest a vytvářením nových. Podařilo se obnovit historickou cestu z Babic do Rosic, chodilo se po ní v dobách, kdy nebyla auta, především do kostela, za obchodem a do školy. Cesta vede částečně přes pole, kde byla vysázena alej s šedesáti lipami. Navazuje na cestu zámeckou oborou. Vloni se podařilo připravit pozemky a cesty pro propojení Babic s částí, kde vyrostla nová výstavba.

TEXT A FOTO Eva Fruhwirtová

<https://babiceurosic.cz>

Kaple svatého Antonína Paduánského

Jaromír Šofr:

Postřižiny, to byl jeden ze snů o filmování

JAROMÍR ŠOFR –
EMERITNÍ PROFESOR
A VEDOUcí KATEDRY
KAMERY PRAŽSKÉ FAMU
(1990–2005), JEDEN ZE
ZAKLÁDAJÍCÍCH ČLENŮ
ASOCIACE ČESKÝCH
KAMERAMANŮ, AKTIVNÍ
ČLEN EVROPSKÉ
KAMERAMANSKÉ FEDERACE
IMAGO A HOSTUJÍCÍ
PROFESOR NA COLUMBIA
COLLEGE – CHICAGO.

Ostře sledované vlaky, Rozmar-
né léto, Skřivánci na niti, Hry
lásky šálivé, Na samotě u lesa,
Postřižiny, Vesničko má středis-
ková, Obsluhoval jsem anglického
krále, to jsou jen některé z oceňo-
vaných a divácky úspěšných filmů,
jejichž kameramanem byl Jaromír
Šofr (1939). Významnému umělci,
pocházejícímu z rodiny známého
třebíčského lékárníka, byla
v loňském roce udělena Skle-
něná medaile jako druhé nejvyšší
ocenění Kraje Vysočina. Určená je

tomu, kdo jednorázovým činem,
nebo svojí dlouholetou prací
přispěl k rozvoji kraje a prospěchu
jeho obyvatel.

Jaromír Šofr je však umělcem
několika talentů a kromě hry
na saxofon, které se věnuje
od mládí, se v roce 1980 začal
systematicky věnovat také malbě.
Na přelomu loňského a letošního
roku tak představil v třebíčské
Galerii Malovaný dům své obrazy
na výstavě, nazvané „Tajemné
světy Jaromíra Šofra.“

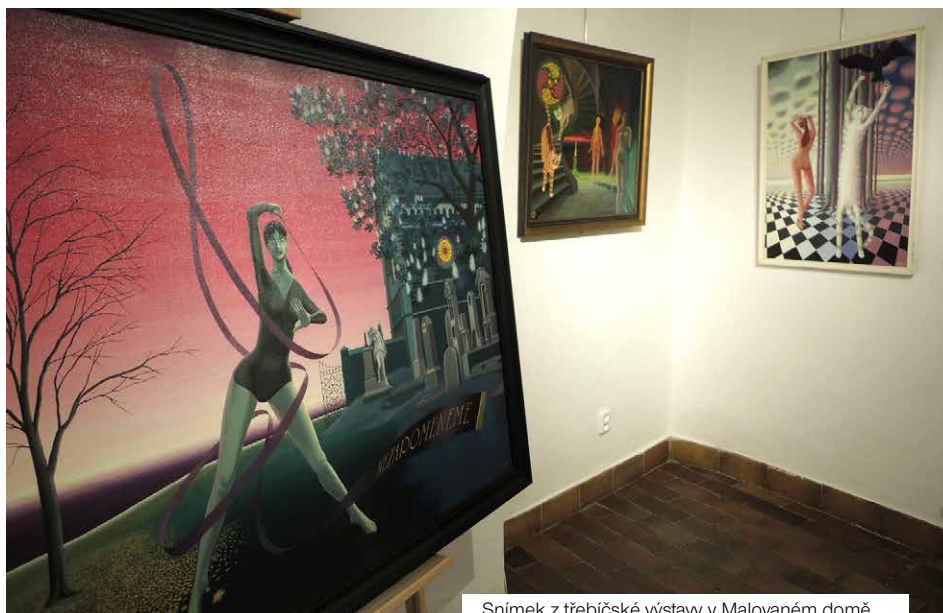
■ **Pane profesore, vaši osobnost, života běh a práci kameramana přibližuje v roce 2020 vydaná monografie „Jaromír Šofr: služebník krásné kinematografie“ z pera Jana Lukeše a jeho spolupracovníků. Ne každý ji však má ve své knihovně. Zavzpomínejte proto na některé nejsilnější zážitky ze svého dětství a mládí, prožitého v Třebíči.**

Celý můj život je jediným silným zážitkem, dětství nevyjímaje. Na jednotlivé zážitky, které přicházejí a odcházejí, jsem reagoval vždy v klidu a v sobě uvnitř. Nebyl jsem svými rodiči vychován k zakřiknutosti, ale k té jsem dospěl. Poměrně brzy jsem vyzrál k poznání, že vyslovená závažná konstatování mohou vždy narazit na protiútok: „To nemyslíte vážně – za koho to mluvíte!“ Tak jsem byl sám v sobě v klidu. Dětství v Třebíči pro mě bylo svátkem. Tehdy mohlo dítě z jakékoliv rodiny chodit i do okolí města samo, tedy i já. A to byla válka. Do lékárny k nám chodili přátelští měšťané i venkované. Když mně nějaký sedlák dovolil usednout vedle sebe na kozlík vozu, taženého koňmi, byl jsem v sedmém nebi. A ještě něco: Letectví v Třebíči. Po válce to vypadalo, že letecké dny budou pokračovat. Byla to krátká naděje do roku 1948. Na travnaté, ale rovné „letišti“ nad nemocnicí, se slétala soukromá malá letadla krásných tvarů a barev, ale s tím byl brzy konec s § nové ústavy o „Opuštění republiky“. Třebíč bylo možno obkroužit v hornoplošniku „Piper“ za 50 Kčs a já jsem již jako školák obkroužil věž kostela sv. Martina, bez maminičina vědomí. Maminka viděla pád a tedy smrt letce-akrobata Václava Peřiny 6. září 1931.

■ **Pro nás, fanoušky hraného filmu z okolí Dukovan, jsou kultovním filmem Postřižiny, poukazující podle jednoho recenzenta mimo jiné i „na blbstvípapa-lášství, i toho současného“.**

„Postřižiny“ a jejich vznik převážně v Dalešicích byly a jsou kusem mého velkého profesního štěstí. Jsou přiznáním i štěstí málo známé křehkosti páně Hrabalovy duše. Nejsou filmem o papalášství, nevím, kdo na to mohl přijít. Jestliže o blbství, tedy rozhodně o tom nejméně škodlivém, spíše roztomilém.

Byl to spíše jeden ze snů o filmování, než filmování samo. Příroda nás počasím odměnila, zahájení natáčení se trochu odsouvalo, ale jabloně v plném květu na nás počkaly.

Snímek z trebičské výstavy v Malovaném domě

Měl jsem nového trabanta, na kterého mi dal tatínek z peněz za zbouraný staletý dům rodiny. Tatínek se znal se sládkem pivovaru, tuším že panem Nikodémem, a vždy chválil jeho pivo.

Téma blbství je lákavé a zasloužilo by si jistě zvláštní pojednání – ale s Postřižinami by to spojení nebylo na místě. Blbství se pojí vždy s nebezpečím a to je posilováno mocí až k neporazitelnosti. Ale to máme na mysli blbství, kterému se říká chytrost. Zadarmo to nebude, planeta to odnese.

■ **Kromě podílu na řadě filmů našich významných režisérů jste působil také jako profesor na katedře kamery pražské FAMU a v USA učil v Chicagu na Columbia College. Přednášel jste o světlotonalitě. Co to je?**

„Světlotonalita“ je pojem, který složením dvou slov charakterizuje výuku tvorby obrazu ve filmu z hlediska nejvyšší možné podpory jeho účinu. Opírá se nejen o práci se světlem, ale i s jeho interakcí s vlastnostmi osvětlovaných povrchů. Vznik pocitů tvorbou obrazových struktur jako zvláštních autorských zpráv divákovi, je nadstavbou pouhého kameramanského řemesla. Ještě se dá říci, že je to „grunt“ umění sloužit poselství filmu.

■ **Vím, že se v posledních letech věnujete digitalizaci významných filmů naší kinematografie. Vyjádřil jste se, že je to potupná kauza. V čem je problém?**

Problémem je naprosto mylná představa a tím i „argument“, že za uplynulé století existence filmových archivů vznikly zkušenosti,

využitelné v restaurátorské praxi naší doby, tedy doby digitální. Nevznikly.

To vám nikdo nepřizná a chce se vydělávat – po staru. Bez ohledu na autorský zákon, který v § 11 přiznává autorovi právo na nedotknutelnost jeho díla, které, jestliže je užíváno jinou osobou, nesmí se to dít způsobem, snižujícím jeho hodnotu. Nedostatečná odbornost provádění digitálního restaurování filmu je však tímto případem.

■ **Z profesionálního kameramana, tedy služebníka krásné kinematografie, jste se postupně stal oddaným vyznavačem olejomalby. Svědčila o tom výstava vašich obrazů v trebičské Galerii Malovaný dům, která probíhala od října loňského roku do 9. ledna roku letošního. Pro oba druhy umění je důležité světlo, jak si ho užíváte coby malíř?**

Užívám si svobody nezávislosti, ale nějaká ta spokojenost je „muška jenom zlatá“...!

■ **Za svou práci kameramana jste v životě získal řadu prestižních ocenění. Přesto bylo také napsáno, že malba vyhovuje vaší pedantické a detailistické povaze vlastně mnohem více než práce kameramana. Souhlasíte s tímto tvrzením, neminul jste se nakonec povoláním?**

Když jsem točil, byl jsem hodně spokojen. Tedy patrně jsem se povoláním neminul. Jestli bych se neminul povoláním malíře, to není otázka, na kterou mohu odpovědět sám.

PTAL SE Arnošt Pacola
FOTO archiv J. Šofra a A. Pacola

Jaderná elektrárna Dukovany stabilní partner regionu

Při ohlédnutí za loňským rokem můžeme znovu konstatovat, že pomoc regionu JE Dukovany byla přínosná. Ač nás stále provázela určitá proticovidová opatření, v omezené míře bylo možné některé akce organizovat. Bylo velmi příjemné se po téměř roční pauze potkávat jak při festivalech, tak také při místních hodech nebo slavnostních akcích při předávání hotových projektů. Kromě jednorázových událostí ale Nadace ČEZ přispívala také na řadu investičních a dlouhodobých projektů – vysazování zeleně v našem okolí, vybudování řady hřišť a hřišťátek, opravy budov, ale i kaplí a křížů, které míváme při našich každodenních cestách. Obce mohly také nakoupit důležitou techniku pro úpravy společných prostor.

Sázení stromů v Dolních Dubňanech

Předání dárků pro zdravotníky Nemocnice Třebíč

**V ROCE 2021
BYLO NA ÚZEMÍ
KRAJE VYSOČINA
A JIHOMORAVSKÉHO
KRAJE
V SOUHRNU
PODPOŘENO
256 PROJEKTŮ
ZA 53,86 MILIÓNU
KORUN**

**V PŘÍPADĚ DOTAZŮ
VOLEJTE ČI PIŠTE**

**KONTAKTNÍ OSOBA
NADACE ČEZ PRO VYSOČINU
A JIŽNÍ MORAVU
Mgr. Jana Štefánková
561 104 631 / 724 804 786
jana.stefankova@cez.cz**

Závěrem loňského roku s přesahem do roku 2022 jsme společně s Nadací ČEZ a regionálními neziskovými organizacemi zorganizovali hromadné poděkování zdravotníkům v nemocnicích v Třebíči, Jihlavě, Ivančicích a v Brně. Podpořili jsme tak odběrem výrobků samotné neziskovky a zároveň potěšili a dodali potřebnou energii unaveným zdravotníkům.

A co nás čeká letos?

Grantové programy se opětovně otevřely už počátkem roku. O Oranžové hřiště nebo podporu rozličných projektů v rámci grantu s názvem „Podpora regionů“ je možné žádat celoročně. Podávání grantu na výsadbu stromů už proběhlo v první vlně, druhá nás čeká v měsících červen–

červenec (viz seznam všech grantů). O bezpečně nasvětlené přechody mohou města a obce žádat do 29. dubna.

Veškeré informace k vyhlášeným grantovým řízením jsou k dispozici na www.nadacecez.cz a v případě potřeby konzultace volejte na kontakt uvedený vlevo.

A poslední připomenutí – nezapomínejte si při vašich pohybových aktivitách zapínat aplikaci EPP Pomáhej pohybem. Pomůžete nejen sobě, ale i druhým. Více na FB profilu Pomáhej pohybem nebo na www.pomahejpohybem.cz.

TEXT Jana Štefánková

FOTO Jan Sucharda a archiv ČEZ

PŘEHLED GRANTOVÝCH PROGRAMŮ NADACE ČEZ 2022

V roce 2022 budeme opět podporovat energii lidí, kteří pomáhají měnit život okolo sebe k lepšímu.

PODPORA REGIONŮ

Podpora sociálních, zdravotních, environmentálních a komunitních aktivit v celé ČR

PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ	celoročně
OPRÁVNĚNÍ ŽADATELE	právnícké osoby v ČR
MAXIMÁLNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU	není stanovena

ORANŽOVÉ HŘIŠTĚ

Podpora výstavby a obnovy dětských a sportovních hřišť

PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ	celoročně
OPRÁVNĚNÍ ŽADATELE	právnícké osoby v ČR
MAXIMÁLNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU	2 000 000 Kč

STROMY

Podpora liniové výsadby stromů – především nových a obnovovaných alejí a stromořadí

PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ	1. 6. – 29. 7. 2022
OPRÁVNĚNÍ ŽADATELE	právnícké osoby v ČR
MAXIMÁLNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU	150 000 Kč

ORANŽOVÝ PŘECHOD

Podpora osvětlování přechodů pro chodce

PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ	1. 2. – 29. 4. 2022
OPRÁVNĚNÍ ŽADATELE	města a obce v ČR
MAXIMÁLNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU	120 000 Kč

Podrobnosti ke všem grantovým řízením, podmínky, elektronické formuláře a informace o našich dalších projektech a aktivitách najdete na www.nadacecez.cz.

Tým Nadace ČEZ

V Rešicích si připomenou 80. výročí od atentátu na Reinharda Heydricha

Každých pět let pořádají v Rešicích vzpomínkové setkání, připomínající provedení atentátu na zastupujícího říšského protektora R. Heydricha a k uctění rodáků nadporučíka Adolfa Opálky a rotmistra Františka Pospíšila a ostatních bojovníků za svobodu národa a vlasti.

„U nás v Rešicích si tuto událost, od které uplyne letos osmdesát let, připomeneme v pátek 27. a v sobotu 28. května,“ zve starostka Rešic Petra Jílková.

Na organizaci se bude velkou měrou podílet Armáda ČR. Do rodné obce obou parašutistů přijedou i vojenští veteráni. Veřejnost se může těšit na seskok výsadkářů, ukázky vojenské techniky a také výstavy, které mapují osudy Opálky a Pospíšila, operaci Anthropoid a život v Protektorátu Čechy a Morava. Součástí programu bude promítání filmu Lidice a černobílého filmu Atentát, kde roli Adolfa Opálky hrál Radoslav Brzobohatý, který v roce 2012 Rešice navštívil. Vystoupí kapela Epydemye a Jožka Šmukař s cimbálovou kapelou.

Organizaci akce podpoří ČEZ, a. s., JE Dukovany.

Turisté vyrazili na tradiční pochod Zimní Zblovice

Moravskobudějovičtí turisté vyrazili v polovině ledna na tradiční pochod Zimní Zblovice. Děti, mladí, senioři i psi. Autobus je odvezl z Moravských Budějovic do Nových Syrovic a odtud se vydali po Graselově

stezce. Právě zde se narodil Johann G. Grasel. Jméno obávaného lupiče žije dodnes v pověstech po obou stranách moravsko-rakouské hranice a stalo se synonymem pro pojmenování člověka špatného chování. Turisté zvolili různé trasy. Na té delší se odměnili podívanou na drobné stavby – obelisk Špice, lovecký letohrádek Lusthaus a rotunda Sibyla. Zhruba v polovině cesty na ně čekalo zastavení u ohně, kde si opekli špekáčky a nabrali síly na další část cesty. Mírná zacházka před cílem je zavedla k jedné z původních pecí, kde se páliło vápno. V těchto místech, na hranicích Vysočiny a Jihomoravského kraje, leží pod zemí kvalitní vápenec. Z tamějšího vápna drží pohromadě i zdi nedalekého hradu Bítov. Ve zblovické hospodě se někteří zahřáli, jiní občerstvili. Autobus je pak odvezl zpět do Moravských Budějovic.

Ve Zbýšově otevřeli prvorepublikovou četnickou stanici

Od začátku letošního roku mají ve Zbýšově četnickou stanici. Každý víkend ji pro zájemce otevírá místní rodák a nadšenec historie četnictva Václav Čiháček v nové přístavbě městského kulturního centra. V zelenošedé polní uniformě, kterou četníci oblékali od roku 1919 do roku 1945, vítá návštěvníky a vypráví jim nejen historky, ale také je seznamuje se zajímavými událostmi z dějin četnictva, které bylo zřízeno v Rakousku-Uhersku císařem Františkem Josefem I. v roce 1849. Základní vybavení získal od kolegů z Kuřimi, kteří také provozují četnickou stanici. V místnosti nechybí kavalec, stůl s psacím strojem, rádio, umyvadlo, figuríny s ukázkou uniformou a spousta pomůcek a věcí, které četníci používali. Na zdi visí podobizny tváří, které známe ze seriálu Četnické humoresky, a které namaloval svou rukou Václav Čiháček. Právě tento seriál vzbudil ve společnosti zájem o život četníků také u Václava. Příběhy pátrací stanice v Brně zpracoval Michal Dlouhý. „S panem Dlouhým spolupracujeme a hodně mi pomáhal v začátku. Předobrazem seriálového Karla Arazima byl František Muzikář, který sloužil v Kuřimi a pak také v Ivančicích a stal se prvním velitelem pátrací stanice v Brně,“ vypráví Václav a do rukou bere pušku, které se říkalo karabina. „Je to zkrácená zbraň a na ní nosili při obchůzkách nasazený bodák. Tyto obchůzky trvaly osmnáct hodin a chodili každý den a za každého počasí. Prvorepublikoví četníci byli vlastenci a svoji službu brali jako hrdost. Moc peněz za to neměli,“ vypráví zapáleně Václav.

Ve Zbýšově se kdysi četnická stanice opravdu nacházela. Náskres, jak vypadala, ukrýval archiv a vidět ho můžete právě u Václava Čiháčka. Další se nacházely v Zastávce i v Oslavanech. Fotografie tamního četnictva i slova četnické hymny zdobí stěny nového minimuzea.

TEXTY NA STRÁNE Eva Fruhwirtová

FOTO Eva Fruhwirtová a archiv

Expozice mobilních telefonů a připomínka výroby bot v Hrotovicích

■ Dokážete si představit pětikilový kufříkový telefon?

Tato Nokia Talkman 320F z roku 1987 je u nás dochovaná jen v několika kusech. Jeden z nich patří do sbírky Zdeňka Lukavce. Mobilní telefony začal sbírat před třemi lety a za tu dobu se mu jich podařilo nashromáždit přes dvě stě. Jeho sbírku tvoří většinou telefony vyrobené po roce 2005. K vidění jsou na zámku v Hrotovicích, kam vás ochotně zavede ředitel Muzea Hrotovicka Jan Knotek.

Snad každý mezi nimi pozná „své“ telefony a při prohlídce si může zavzpomínat, jak se před

lety psaly SMS bez emotikonů, a také si uvědomí, že mobilní telefony nedisponovaly ještě ani fotoaparátem.

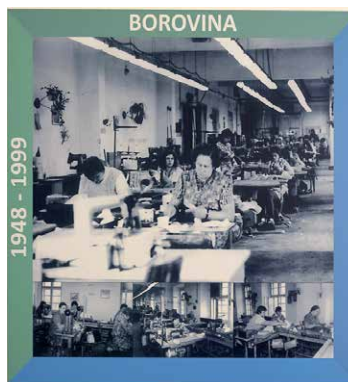
■ Výroba bot v Hrotovicích

Místnost, kde jsou mobilní telefony vystaveny, je doplněna o infopanely, popisující historii zámku a především pobočku závodu na výrobu obuvi, nazývané lidově Borovina, která se nacházela právě na zámku. Po znárodnění Baťových závodů v roce 1945 se totiž rozhodlo, že část výroby bude přesunuta do regionů s malou zaměstnaností v průmyslové výrobě a pomůže tak válkou

zničenému průmyslu. Závod v Hrotovicích zaměstnával nejen místní, ale pracovali zde i lidé ze širokého okolí. Provoz BOPO (zkratka boty, ponožky) v Hrotovicích fungoval do roku 1999, zbytek výroby byl pak přesunut do Třebíče. Svého času byl tento závod druhým největším výrobcem obuvi ve střední Evropě, zaměstnával na pět tisíc lidí. Výroba byla zastavena v roce 2000. Pouze punčochářskou výrobu převzala firma Trepon, která funguje v Třebíči dodnes.

TEXT Eva Fruhwirtová

FOTO Jan Sucharda

Otužování je moje malá závislost, říká Martina Boková

Trendem posledních let je otužování. A to nejen ve formě studené sprchy, ale také koupání v zimních měsících v rybníku, na koupališti nebo doma v bazénech. Martina Boková ze Zbraslavi na jižní Moravě není v této disciplíně žádný nováček. Jak sama říká, ponor do ledové vody je úžasná očista hlavy a prospívá imunitě. „Máme takovou skupinu nazvanou Báby z ledu a chodíme se koupat společně. Střídáme různá místa a poznáváme tak nové zajímavé vodní plochy v okolí. Většinou ponor spojíme s rozděláním ohně a takovým malým rituálem. Nejraději se chodíme nořit do třebíčského rybníka Lubí, Dalešické přehrady, divoké řeky Oslavy, rybníku v Újezdu u Rosic nebo příbram-

ského rybníka Kuchyňky,“ prozrazuje Martina. Jak s otužováním začít? Třeba tím, že necháte pár vrstev oblečení doma na věšáku a začnete s otužováním vzduchem a dáte si čas od času studenou sprchu. Můžete také začít s otužováním v létě a proplavat se až do zimy, tělo si tak na chlad zvyká postupně a přirozeně. „Dobré je najít si v okolí otužileckou skupinu, která vás určitě ráda vezme mezi sebe. S více lidmi je to větší zábava a skupina vám dodá odvahy a poradí, jak se chovat v ledové vodě při ponoru,“ doporučuje Martina.

TEXT Eva Fruhwirtová

FOTO archiv M. Bokové

Patnáct let lodní dopravy na Dalešické přehradě

S nápadem lodní dopravy přišla Hana Žáková. „Vzpomínám si, jak jsem před mnoha lety chodila se svými dětmi k Dalešické přehradě, seděla na jejím břehu a pokaždé přemítala, jak by to bylo krásné, kdyby po její hladině plula velká loď, na které bychom se mohli svést.“ V době, kdy byla starostkou Koněšína a předsedkyní Ekologického mikroregionu Horácko, začala hledat partnery, kteří by pomohli se zhmotněním jejího snu. Přidali se starostové Kramolína Jaroslav Žák a Třebenic Jiří Chloupek. Byla před nimi spousta práce. Přesvědčit úřady i veřejnost, sehnat finance, loď i dopravce a následně provozovatele lodní dopravy. A povedlo se. A to také díky podpoře Jaderné elektrárny Dukovany a Petru Spilkovi.

Lodní doprava na Dalešické přehradě

Informace:
tel.: 723 190 709
info@dalesickaprehrada.cz

Plavby 15. 4. – 30. 6. 2022
ve volných dnech –
soboty, neděle a svátky

30. 4. Čarodějnická plavba

www.dalesickaprehrada.cz

■ První výletní loď se jmenovala Vysočina

Přesně 28. června 2007 byla na Dalešickou přehradu spuštěna první loď, která sem byla převezena z Podolska na Orlíku a jmenovala se Dyje. Zahájení lodní dopravy odstartovalo úderem letních prázdnin. Při této události loď dostala nové jméno – Vysočina. Požehnal ji koněšinský farář Petr Holý a pokřtil ji jeden z našich nejznávanějších režisérů – Jiří Menzel (režíroval film o budování Dalešické přehrady Kdo hledá zlaté dno nebo Postřižiny, které se natáčely v nedalekém pivovaru v Dalešicích). Dalšími kmotry byla zpěvačka Naďa Urbánková a herec Jaromír Hanzlík. Výletníkům zde loď sloužila celých pět let.

■ Štafetu převzala loď Horácko

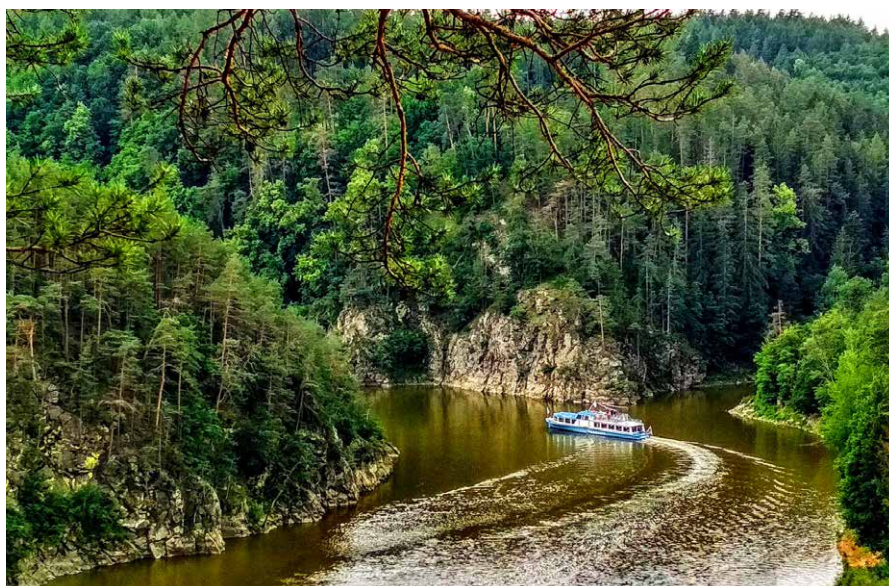
V listopadu 2011 byla na hladinu přehrady spuštěna další loď. Ta sem byla dopravena z Labe, kde plula pod jménem Porta Bohemica 2. Dostala jméno Horácko a výletníky vozí dodnes. Kdyby měla loď rodný list, dočetli bychom se v něm, že začátek její plavby je v loděnici Korneuburg na Dunaji v roce 1957. Letos 26. února tedy oslavila své 65. narozeniny. Pojme až 115 cestujících, domácích mazlíčků nespočet. Cyklistům nabízí také přepravu jízdních kol. Nalodit se na loď Horácko je možné na pěti zastávkách (Koněšíně, Hartvíkovicích, Dalešicích, Kempu Wilsonka, Kramolíně) podle pevného jízdního řádu. Z paluby lodě jsou nádherné výhledy na okolní přírodní krásy, lemující celou přehradu.

■ Pluje se po celý rok. Dalešická přehrada totiž nezamrzá

Vodní dílo Dalešice bylo vybudováno v souvislosti s výstavbou blízké Jaderné elektrárny Dukovany. Součástí vodního díla jsou nádrže v Dalešicích s objemem 127 milionů m³, vyrovnávací nádrž Mohelno, přečerpávací elektrárna Dalešice a průtočná vodní elektrárna Mohelno. Dalešická přehrada díky kolísání hladiny nezamrzá. Je tak možné plout doslova za každého počasí a v každé roční době. Za patnáct let využilo tuto formu dopravy asi čtvrt milionu pasažérů a lodní doprava se stala nedílnou součástí dopravy a zejména nabídky cestovního ruchu. Lodní dopravu využívají jen individuální návštěvníci, ale třeba i školy, školky či různé spolky v rámci svých výletů. Anebo i místní. U Kramolína, kde je jedno z nástupišť, funguje infocentrum se zázemím pro návštěvníky. V době letních prázdnin je otevřené každý den, po zbytek roku ve dny, kdy pluje loď. „Dalešická přehrada se od ostatních liší v tom, že když po ní plujete, vidíte lesy, skály a zadaří-li se, tak i srnky, které chodí k přehradě pít. Není to tak, že se díváte na chaty jako třeba na Orlíku nebo na paneláky v případě Brněnské přehrady. Dalešická přehrada má své kouzlo. Mění se s každým ročním obdobím, často i s každým dnem. A my tuto rozmanitost milujeme. Milujeme svoji práci a tak to má být,“ svěruje se kapitán lodi Horácko a třebíčský rodák Milan Jahoda.

TEXT Eva Fruhwirtová

FOTO archiv Lodní dopravy

Soutěžte s námi

35 LET

V roce 2022 si připomínáme 35. výročí dokončení výstavby Jaderné elektrárny Dukovany. V letech 1985 a 1986 byly spuštěny první tři bloky a nyní byl na řadě blok čtvrtý. Zavážení paliva do reaktoru 4. RB zahájili technici 29. dubna 1987 a v první červnový den na odpolední směně (v 17.53) bylo dosaženo minimálního kontrolovaného výkonu – tedy se rozeběhla řetězová reakce. Vedoucím RB byl Vladimír Marušík, operátorem reaktoru Ivo Poukar a sekundárního okruhu Zdeněk Jakoubek. Přífázování bloku k elektrické soustavě Československa se uskutečnilo o deset dní později - 11. června. Stoprocentní... **viz tajenku** byl dosažen 3. července a 19. 7. přešel blok do zkušebního provozu. Tím elektrárna dosáhla původně projektovaného výkonu 1 760 MW.

VÝHERCI Z MINULÉHO ČÍSLA

správná tajenka: **během jednoho roku**

- František Makovička
- Ludmila Palátová
- František Samek
- Markéta Zoufalá
- Petra Severinová

Tajenku posílejte mailem na adresu zpravodajedu@cez.cz nebo na korespondenčním lístku na adresu JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotovice do 10. května 2022. K účasti v losování je nutné uvést poštovní adresu pro zaslání případné výhry.

Po provedeném losování jsou jména, adresy a e-maily vymazány.

U každé odpovědi na kvízovou otázku najdete i různá písmena. Když otázku správně vyluštíte a seřadíte si písmena hezky za sebe, získáte tajenku.

1. Norský biatlonista Johannes Thingnes Boe se stal nejúspěšnějším sportovcem olympiády 2022, když získal pět medailí. Kolik z nich bylo zlatých?

TE 2 **K** 3 **V** 4

2. Kterého ptáka najdeme na vlajce Mexika?

Ý Orla **RC** Kondora **LÍ** Tukana

3. Jakou chemickou značku má prvek roentgenium?

ČO Rm **KO** Rg **I** Rt

4. Který den se v celém světě slaví Den svatého Patrika?

N 17. března **VÝ** 17. dubna **ÁL** 17. května

5. Jak se jmenuje neoficiální studentská hymna?

NÍ Ubi caritas **RE** Gaudeamus igitur **MO** Ave universitas

6. Jak se jmenuje postava, kterou ve filmu Škola základ života ztvárnil Ladislav Pešek?

AK Áda Čuřil **O** Vojtěch Kulík **ME** Jan Vaněk

7. Čeho se bojí člověk stížený ichtyofobií?

N Ptáků **KR** Hadů **TO** Ryb

8. Ze které země pochází měkký sýr s typickou aromatickou vůní romadur?

UH Itálie **T** Nizozemí **RU** Belgie

Kabeláž proměnil v asambláž

Může se kabeláž staré elektroinstalace ve zrušené továrně stát výtvarným dílem? Může. Přesvědčit se o tom snažil diváký jihlavský rodák Petr Vlach (1969), který začátkem letošního roku připravil do konírny třebíčského zámku a kavárny Muzea Vysočiny Třebíč výstavu, nazvanou Cesty. Petr Vlach je v oblasti výtvarného umění samouk, původním povoláním truhlář, nyní manažer logistiky. Ale jako nadšený výtvarník z Polné si oblíbil především výtvarnou techniku, zvanou asambláž. Je to druh koláže, vytvářené z nejrůznějších předmětů a dodávající obrazu třetí rozměr. Ve svých výtvarných kreacích použil nejrůznějších materiálů – zvířecí kostí, kravaty, svatební šaty, kůru stromů, dopisní korespondenci se svou ženou, sbírku odznaků svého tatínka, kytaru z vyhořelého bytu hudebníka, deštníky nebo ubrusy po babičce.

Z pohledu lidí pracujících v energetice je jistě zajímavé, že dominantou své výstavy Vlach učinil dvě díla nazvaná „Cesty pozemské“ a „Cesty nebeské“. Autor k vytvoření těchto rozměrných asambláží použil „ze zdí vytrhanou“ původní elektroinstalaci škrobárny v Polné, kam si jako chlapec chodíval hrát. Ano, pro kluky mívají takové prostory neodolatelnou přitažlivost a v dospělosti mohou být materiálem třeba i pro vznik uměleckých děl.

Vlachovy asambláže však nebyly nějakými schválnostmi, které by chtěly pouze provokovat diváky v kraji malířů Vysočiny. Vlachova tvorba je vlastně ohlasem na celosvětový trend Nového realismu, který se jako významný dobový umělecký směr zrodil v roce 1960. Dnes jsou umělci jako Klein, Arman nebo César považováni za klasiky moderního umění a ve výtvarné výchově se o nich učí i děti na našich základních školách.

TEXT A REPROFOTO Arnošt Pacola

Cesty pozemské,
2018, olej, asambláž na plátně 174 x 287

Inzerovat mohou soukromé osoby, živnostníci a firmy, mající svoji provoznu ve dvacetikilometrovém pásmu okolo elektrárny.

Cena inzerátu

■ 1/16 strany – 250 Kč vč. DPH

■ 2/16 strany – 500 Kč vč. DPH

Zájemce o inzerce zašle objednávku s uvedením názvu a sídla firmy, IČ, příp. DIČ, buď mailem na adresu: jas@jas-hrotovice.com nebo písemně na adresu: JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotovice.

Vydavatel neodpovídá za kvalitu inzerovaných výrobků a služeb.

DASLOT
PRODEJ A MONTÁŽ PLOTŮ

• VÝROBA
• PRODEJ
• MONTÁŽ
• SERVIS

**KOMPLETNÍ PLOTOVÝ SORTIMENT
BRANKY A BRÁNY**

PRODEJNA TRSTĚNICE u Mor. Krumlova: tel.: **777 595 580**

MONTÁŽE: **777 595 587** VELKOBOCHOVNÍ PRODEJ: **777 156 723**

www.dasplot.cz **dasplot@seznam.cz**

ELEKTRO
Palát Miroslav
Sokolská 548, Hrotovice

- oprava převíjení motorů
- oprava vod. čerpadel
- oprava ručního nářadí
- oprava el. spotřebičů

Tel.: 603 833 619

Pracovní doba:
po-pá 8 -17, so 9 -13

PLOCHÉ STŘECHY
Hydroizolace a nátěry

**RD, základové desky,
garáže, balkony, terasy**

25 let praxe
Kvalitní materiály, záruka

email: **havlat.jiri@volny.cz**
www.havlat.webnode.cz

tel.: **603 767 908**
Jiří HAVLÁT, Zakřany 157

OBCENÍ
HOSPODA

LUKOVANY

Oáza pro místní i přespolní
na kole, vozem i pěšky

ekonomik-secondhand.cz / najdete nás také na facebooku

Děkujeme za 30 let přízně a připomínáme,
že nás najdete v nové prodejně v Hrotovicích na
ul. F. B. Zvěřiny 512 (vedle ZUŠ).

Srdečně vás zveme k nákupu.

ekonomik
second
hand

**Kácení stromů
v omezených prostorech**

**Zdravotní řezy
vzrostlých stromů**

Péče o památné stromy
mobil 608 717 245

Martin Uhlíř, Lipová 1315, Rosice
www.tree-climbing.cz

FOTO PRO RADOST
Eva Skoumalová
KLUČOV 15

- focení portrétní
- focení dětské
- focení rodinné
- kurzy focení
pro ženy a dívky

Tel.: 603 840 964
www.evaskoumalova.cz

Lesnictví a péče o stromy

Adamera s.r.o.

- arboristika, ošetření stromů
- řez ovocných a okrasných dřevin
- riziková, klasická těžba stromů
- odstranění pařezů frézováním
- likvidace větví štěpkováním
- práce se speciální pásovou plošinou – dosah 18 m
- stříhání živých plotů
- svahové sečení, mulčování trávy
- prodej dřevních štěpků
- provzdušnění kořenového systému-aerace

671 38 Višňové 182
tel.: 606 532 184
e-mail: adamera.sro@seznam.cz

www.adamera.cz instagram

MED

Celoroční prodej - přímo z farmy

- květový ■ lipový ■ pastovaný ■ pohankový
- skořice v medu ■ kurkuma v medu ■ kakao v medu
- ovoce a ořechy v medu ■ vlašské ořechy v medu
- maliny v medu ■ jahody v medu ■ černý rybíz v medu

Račická medovina

Kosmetika z včelích produktů PLEVA

Rodinná včelí farma a prodejna KURTINOVÍ
Račice 41, p. Hrotovice
Tel.: 737 363 489, 605 339 043
www.vcelarstvikurtin.cz

NEPŘETRŽITÝ PRODEJ!
Prodejna je umístěna v suterénu rodinného domu,
po telefonické domluvě Vás obslužíme **KDYKOLIV**,
i ve večerních hodinách.

**RODINNÉ
VINAŘSTVÍ**

Pavel Matouš Eliška Čeperová

Tel.: 731 469 324
www.vinoobramovice.cz

prodej a výroba vín
posezení ve vinném sklípku
ubytování v apartmánech

Milí školáci a studenti

ZKUSTE S NÁMI VYŘEŠIT HÁDANKY A KVÍZY A ZÍSKEJTE CENY

Zpravodaj vám přináší další soutěž, kterou pro vás tradičně připravilo brněnské vydavatelství KIRA. Svoje odpovědi (**alespoň dvě musí být správné**) posílejte na korespondenčním lístku nebo pohlednici do 10. května 2022 na adresu: JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotopice nebo na e-mail: zpravodajedu@cez.cz.

Uvedte školu a třídu, kterou navštěvujete. K účasti v losování je nutné uvést poštovní adresu pro zaslání případné výhry. Po provedeném losování jsou jména, adresy a e-maily vymazány.

Výherci z minulého čísla

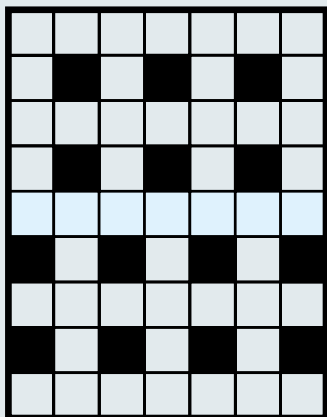
- Jan Voborný
- Lubomír Švarc
- Michal Mlejnek
- Marie Macková
- Ondra a Vojtěk Sigmundovi
- Ema Gottwaldová
- Daniel Nováček
- Samuel Mika
- Jakub Coural
- Dominik Havlát

ZLATÁ

Po vepsání všech slov na správná místa v obrazci si přečtete v označených políčkách tajenku kris-krosu. V ní se objeví sportovkyně, která nám udělala velkou radost. Připište i její jméno a sport, ve kterém vyhrála na olympijských hrách.

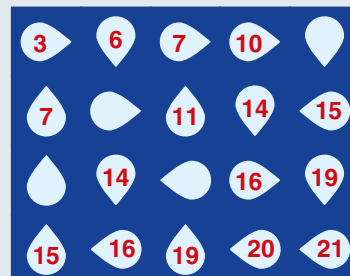
Výrazy pro vodorovný směr:
DYNAMIT, **TAJENKA**, RÉVOKAZ,
STOLETÍ, VÁLENDÁ.

Výrazy pro svislý směr: EGYPT,
EMAIL, KONEC, KŠILT, RIVAL,
VKLAD, ZLATÁ.

KAPKY

Doplňte čtyři chybějící čísla do prázdných kapek celé sestavy při dodržení zavedeného systému. Každá ze čtyř různých typů kapek přičítá anebo odčítá stejné číslo.

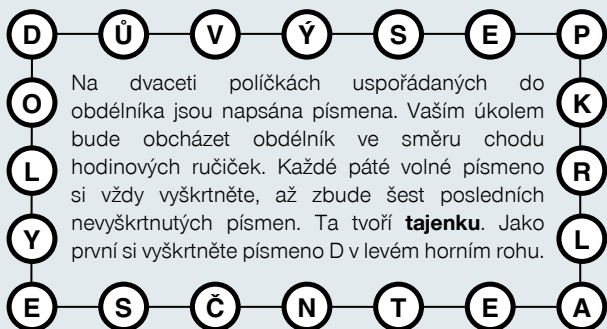

OVOCE

Napište, které ovoce se nachází pouze v jednom čtverci. Maminka z něj udělá dobrou marmeládu.

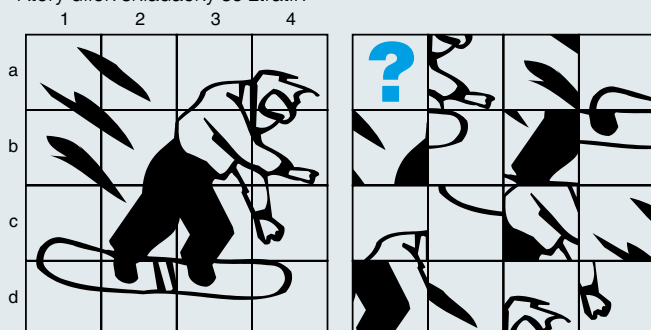

TĚŠÍME SE NA...

SNOWBOARDISTA

Který dílek skládačky se ztratil?

SUDOKU

Do každého políčka vepište jednu číslici od 1 do 6 tak, aby se číslice neopakovaly v žádném řádku, sloupci ani v žádném z šesti vyznačených obdélníků.

1			6	3	
2	6	3		5	1
	5				
				3	
4	2		3	1	6
6	3			2	

Je hezké, že se na tebe můžu spolehnout

Spolehnout se můžete i na nás. Stejně jako
další miliony zákazníků v celém Česku.

JSME S VÁMI. SKUPINA ČEZ